PRÍHOVOR PREZIDENTA SR
na pietnej spomienke pri príležitosti
Dňa boja za slobodu a demokraciu

Vrakuňa, 17. 11. 2026

Vážený pán predseda Národnej rady Slovenskej republiky,

vážený pán prezident Gašparovič,

vážení členovia vlády Slovenskej republiky,

vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci, excelencie,

vážení predstavitelia Zväzu protikomunistického odboja,

vážené dámy, vážení páni.

Každoročne sa stretávame na tomto pietnom mieste, aby sme si uctili pamiatku obetí totalitných režimov. Aby sme venovali tichú spomienku všetkým, ktorí sa stali obeťami prenasledovania, represií a mocenskej svojvôle.

Ak dnešný sviatok nesie názov Deň boja za slobodu a demokraciu, potom musíme pripomenúť aj jeho historické korene. Musíme si pripomenúť rok 1939, odvážne vystúpenie študentov v Prahe proti fašizmu i nemilosrdnú a krutú odplatu, ktorá nasledovala:

Násilné potlačenie protestov, smrť medika Jana Opletala, zatvorenie vysokých škôl a poprava deviatich nevinných mladých ľudí.

Spomínajme na tých, ktorí obetovali svoje životy za vlasť a za jej slobodu. Prejavme vďačnosť hrdinom, ktorí sa postavili zoči-voči nemilosrdnému nepriateľovi v čase, keď sa začínalo dlhé obdobie temna.

Jeseň roku 1939 bola iba predzvesťou temných a tragických vojnových rokov, ktoré priniesli našej vlasti, Európe i celému svetu nevídané množstvo bolesti a utrpenia. O pol storočia neskôr niesol 17. november celkom opačné, pozitívne posolstvo.

Dal definitívnu bodku za totalitnými režimami nielen v našej krajine, ale v celom vtedajšom východnom bloku. V krátkom čase sa udiali zmeny, ktoré mali globálny rozmer. Skončila sa vláda jednej strany, otvorili sa hranice. Padol Berlínsky múr, zrútila sa železná opona a spolu s tým aj rozdelenie Európy na dva znepriatelené tábory.

Som presvedčený, že k hladkému a pokojnému priebehu týchto zásadných zmien prispelo zjednotenie spoločnosti, aké si dnes už nedokážeme predstaviť. Jedno z hesiel

Novembra 89 znelo: „V jednote je sila“. Táto sila, či presnejšie táto jednota ľudí dokázala premôcť zdanlivo nepremožiteľný totalitný režim.

Na zázraku zamatovej revolúcie, ktorú obdivoval celý svet, sa podieľali tí, ktorí boli na jej začiatku – študenti, herci, občianski aktivisti. Ale boli to aj robotníci, zamestnanci podnikov, všetci, ktorí sa pripojili ku generálnemu štrajku a ktorí podporili novembrové zmeny.

Aj preto chcem zdôrazniť, že November´89 a jeho odkaz patrí všetkým. Nik nemá nárok si ho privlastňovať, rovnako ako žiadny iný štátny sviatok. 17. november je sviatkom kaviarne i továrne. Sviatkom jeho pamätníkov – aj tých, ktorí vtedy ešte nežili. Je sviatkom študentov i robotníkov, konzervatívcov aj liberálov. Patrí aj tým, ktorí počas komunistického režimu boli väznení a mučení. A patrí aj tým, ktorí besnenie tohto režimu neprežili a všetkým rodinám týchto pozostalých.

A vzhľadom na jeho zásadný význam v našich dejinách nie sú šťastné ani dôstojné diskusie o tom, kto organizuje aké oslavy a kto s kým vystúpi alebo nevystúpi na tribúne.

Sedemnásty november nám pripomína zápas za slobodu – v roku 1939, aj v roku 1989.

Pripomína nám jednoznačné a verme, že aj definitívne odmietnutie režimov, ktoré svoju moc stavali na rozdeľovaní spoločnosti a na uplatňovaní násilia ako legitímneho prostriedku.

Pripomína nám, že stratiť slobodu spravidla znamená bojovať o jej prinavrátenie – či už so zbraňou v ruke tak ako bojovali naši hrdinovia proti fašistickej nadvláde, alebo celonárodným a jednotným vzopätím síl i občianskej odvahy, ako to bolo v Novembri ´89.

Sloboda je základnou podmienkou nielen pre pokojný život, ale aj pre napredovanie a rozvoj každej spoločnosti. Je cennou hodnotou, s ktorou však musíme nakladať zodpovedne a musíme ju chrániť, aby sme ju zachovali aj pre ďalšie generácie.

Ďakujem.